

Høring ved borgermøde vedr. London Minings ansøgning om udnyttelse af jern ved Isua

- andet møde af 4 høringsmøder

Universitetet, Nuuk, d. 7 sept. 2012, kl. 19:00 – 22:00.

Mødeledere ved høringsmødet: Hans Peter Poulsen og Johannes Kyed, Kompetencekompagniet.

Referent: Tikaajaat Kristensen, Kompetencekompagniet.

- 19:00   **Velkomst**
Redegørelse for dagsorden for i aften, information, præsentation.
- 19:10   **Svar på spørgsmål fra 1. møde**
- 19:25   **Fremlæggelse vedr. projektet ved Isua**
Grontmij: Vurdering af den Samfundsmæssige Bæredygtighed ved Rikke Carlsen
- 20:00   **Pause**
- 20:20   **Gruppearbejde**
Grupperne fordeler sig og arbejder ved at prioritere.
- 21:10   **Pause**
- 21:20   **Mødet fortsætter**
Spørgsmål/svar vedr. vores arbejde i grupper
- 21:25   **Fremlæggelse fra grupperne**
Fremlæggelse af prioriteringer fra grupperne
- 21:55   **Afslutning**
Oplysninger om næste møde
- 22:00   **Mødet er slut**

Mødet blev afholdt på Ilisimatusarfik. Der var 110 deltagere.

Det var en problematisk start på mødet da tolkeudstyret fejlede. Imens der blev rettet op på fejlen foregik resten af velkomsten og forklaringen/præsentationen af aftenens program på grønlandsk og dansk.

Efter ca. 20 minutters forsinkelse blev spørgsmålene fra sidste møde besvaret, hvilket tog mere end 20 minutter.

I mellemtiden blev tolkeudstyret rettet op og præsentationen af SIA'en kunne tolkes direkte.

Derefter var der pause. Efter pausen blev deltagerne sendt ud på gruppemøder, som senere præsenterede deres synspunkter og spørgsmål. Disse kan læses nedenfor.

Mødet sluttede kl. 2205.

Spørgsmål fra 1. borgermøde der blev besvaret

Gruppe I

1. Mon direktoratet har ansatte der har forudsætninger og nok kvalifikationer til at behandle ansøgningen, som kan få embedsmænd og politikere til at forstå, helt præcis hvilke konsekvenser udnyttelse vil have. Der er jo ikke givet lang tid til rådgivning.

Svar RD:

Ja – i samarbejde med andre instanser og myndigheder. Relevant materiale fra de modtagne udkast er blevet videresendt til eksterne parter, bl.a. Grønlands Naturinstitut og DCE (tidl. DMU). Dette arbejde fortsætter til det tidspunkt hvor ansøgningen kan forelægges til godkendelse hos Naalakkersuisut. Samtidig skal det understreges at de enkelte aktiviteter der efterfølgende igangsættes ligeledes kræver separate godkendelser.

2. Begrundelserne for beslutningen om at man ikke vil bruge vandkraft, hvor mange år har man regnet med ud fra udnyttelsen? Er transportmodellen som man har valgt den eneste mulighed – er andre muligheder blevet undersøgt? Har vi mulighed for at spørge til andre muligheder – er der tid til at stille spørgsmål?

Svar London Mining:

Den nuværende tilgængelige malmkvalitet der er brugbar for minens design er 10 år. Vi forventer, at med en ekstra boresæson kan malmstørrelsen blive øget til en størrelse der kan støtte en 15 års drift. Derfor, er den nuværende økonomiske vurdering baseret på et grundlag på 10 år og en forventet 15 års drift som sammenligning. Det skal også bemærkes, at den økonomiske vurdering af et mineprojekt er baseret på markedsundersøgelser (af RMG fra Sverige). De nuværende markedsforudsigelser blev vurderet af nævnte virksomhed og deres vurdering går ikke længere end 2030. Denne gør, at den økonomiske vurdering er begrænset til 15 år frem i tiden eller mindre. Afhængig af hvilket år etableringen kan blive færdiggjort.

Det er almindelig praksis for en lønsomhedsundersøgelse at tilgængelige muligheder undersøges for at optimere designkonceptet. Produkt transportmetoden er i hvert fald et af de vigtigste områder. Vores erfarne konstruktionshold har udvalgt forskellige muligheder for mulige transportmetoder for koncentratet inklusive lastbilskonvojer og togbaner. Konklusionen blev trukket ud af de miljøpåvirkninger, kolde regioners driftsspørgsmål, anlægsbyggeri, økonomi, driftssikkerhed osv. Pipelinen blev valgt til at være den mest praktiske, vil lette driften, mindst miljøvirkning og en høj sikkerhedsmulighed for miljøbeskyttelse og drift.

3. I hvilket tidspunkt vil det blive muligt at få arbejdskraft udefra, og hvem træffer beslutningen om hvornår det skal ske? Hvilke lønhvilkår ved ansættelse i minen blevet valgt, bliver det det samme? I så fald vil det ikke kunne betale sig at få lokale ansatte.

Svar RD:

På efterårssamlingen i år fremlægges en storskala-pakke. En del af denne pakke er et forslag til Inatsisartutlov om bygge- og anlægsarbejder ved storskala-projekter. Det er Inatsisartut der fastlægger rammen for disse forhold.

Gruppe II

4. Spørgsmål til direktoratet.

Vi har brug for længere høringsperiode. Vi er som et folk ikke blevet hørt om hvad vi grundlæggende mener om minedrift.

Svar RD:

I forbindelse med indførslen af Selvstyre, blev det besluttet at råstofområdet var et af de første områder der skulle hjemtages, hvilket skete pr. 1. januar 2010. Det er derfor nu alene Grønland der administrerer råstofloven og dermed om et projekt skal godkendes eller ej. I praksis betyder det politikerne i Naalakkersuisut og Inatsisartut. Der har været efterforskningsaktivitet i Grønland i rigtig mange år, mens der i nyere tid kun har været egentlig minedrift siden 2003. Der vil løbende være behov for at drøfte hvorledes Grønland får mest ud af råstofaktiviteterne, men politisk set har råstofområdet i mange år været udset som ét af de områder der skal være med til at sikre velfærdssamfundet i fremtiden. Dette er sket gennem politisk vedtagne råstofstrategier.

5. Mon forholdene i Nunavut kan indføres. I Nunavut bliver ansøgninger læst af eksperter, og bliver efterfølgende formidlet ude i samfundet, blandt andet bruger man flere måneder på det. Vi menige personer har ikke mulighed for at læse og forstå over 8000 sider.

Svar RD:

Det er de færreste personer som kan forstå alt hvad der står i f.eks. VVM- og VSB-redegørelserne, de tilhørende bilag, og alle de bagvedliggende tekniske dokumenter. Det er heller ikke meningen. De væsentligste elementer er beskrevet i de 2 redegørelser.

VVM rapporten for et projekt bliver gennemgået af myndighederne samt DCE(DMU) og Grønlands Naturinstitut, for at kontrollere at den overholder formalia og krav sat i Råstofloven og andre relevante love i Grønland. Den tekniske/videnskabelige gennemgang af VVM gennemføres af eksperter fra DCE. Dette adskiller sig ikke væsentlig fra hvad praksis er i Nunavut. DCE's kommentarer fra deres tekniske/videnskabelige gennemgang af projektet indgår som en del af høringsmaterialet og er derfor tilgængeligt for alle interesserede. De fire borgermøder, hvoraf dette er det andet borgermøde, har tillige til formål at formidle indhold i VVM og VSB rapporter og give borgere og andre interessenter mulighed for at stille spørgsmål og diskutere aspekter i rapporterne der har offentlighedens interesse.

6. Vi har som folk ikke forholdt os til hvad vi mener om udnyttelse af vores ressourcer – vil vi give vores ressourcer væk?

Svar RD:

Råstofområdet har været diskuteret i mange år, med deltagelse af politikere, interesseorganisationer, erhvervsliv og borgere. Politikerne har også ofte diskuteret råstofområdet med udgangspunkt i emner eller synspunkter der er blevet fremført af netop borgere eller interesseorganisationer. Politikerne har løbende godkendt råstofstrategierne, og råstofområdet er udset til at være et af de områder der i fremtiden skal sikre velfærdssamfundets beståen - og udvikling. Der er ikke tale om at ressourcerne gives væk. Hele formålet med udviklingen af råstofområdet er at sikre arbejdspladser til vores ledige medborgere, uddannelse og opkvalificering af arbejdsstyrken generelt, forbedre levevilkårene for befolkningen, sikre vækst, udvikling og beskæftigelsesmulighederne i det grønlandske erhvervsliv og naturligvis skatter- og afgifter til samfundet.

7. Er udnyttelse farlig? Det er svært at vide hvilke virkninger det får for miljøet. Hvad indeholder ansøgningen siden den er så lang? Der må være væsentlige risici, siden man skal forholde sig til så mange sider. Såfremt kommende ansøgninger vil være lige så omfattende, er høringsperioden for kort.

Svar RD:

Formålet med hele ansøgningsmaterialet er at belyse hvilke risici der er forbundet med projektet, og bl.a. give folk mulighed for at komme med indsigelser hvis der er noget der er blevet overset. Det er samtidig et af formålene med høringsprocessen at belyse hvilke tiltag der gøres for at begrænse de risici der er forbundet med projektet. Der er mange små og store ting der skal beskrives, derfor vil den type dokumenter altid være meget omfattende, uanset om det er et stort projekt som dette, eller et mindre projekt som bly-/zinkminen ved Maarmorilik.

Gruppe III

Jeg mener at tilstedeværende i aften er mest embedsmænd og der ikke er så mange menige personer i blandt os.

Vi har blandt andet drøftet: Virkninger for naturen, rensdyrene og havpattedyr. Vi har også drøftet virkninger for samfundet, hvilke konsekvenser vil det have for det Grønlandske kultur? De mange udefrakommende medarbejdere der vil være, hvad vil man synes om forskellige vilkår for ansatte, vi må også tænke på konsekvenser af forskellige lønvilkår.

Vi har drøftet 3 grundlæggende spørgsmål. Spørgsmål 8 og 9 vil først blive besvaret på mødet hvor miljø behandles (det 3. borgemøde).

8. (Spørgsmål 1: Det må præciseres hvilke virkninger udnyttelsen vil få – specielt det forhold at transport af malm vil medføre forurening af vand, og hvilke virkninger udledning af dette vand vil få.

9. Spørgsmål 2: Skibe der transporterer olie vil besejle vores farvande. Hvor beredt er vi i tilfælde af grundstødning eller ulykker?)

10. Det tredje spørgsmål: Vi har fået at vide at det vil være for dyrt at anlægge vandkraftværk. Så vidt vi ved koster et anlæggelse af vandkraftværk halv milliard, derfor vil omkostninger kun stige med 10 procent. Vi har svært ved at gennemskue alle de omkostninger der nævnes.

Svar London Mining:

Omkostninger til vandkraftværk afhænger af mange spørgsmål, såsom placering, design af energikrav, antal og størrelse af dæmninger krævet, type af dæmning og energitransmissionslinje krav, adgangsvej osv. Det ingeniørfirma vi engagerede SNC Lavalin, har specielt udført en undersøgelse på scoping niveau igennem sit vandkrafts team. Resultatet viser at tre tilgængelige muligheder ved Imarssuaq og Taserssuaq områderne kan koste US\$680 millioner (ca. 3.7 mia. Kr.) til US\$1,5 milliarder (DKK 8,3 mia.) som kun kan levere 50-75 % af energibehovet til projektet. Så omkostningsvirkningen er meget væsentlig baseret på konstruktionsinformationer. Som tidligere indikeret, vil LM gladelig skifte fra dieseldreven energi til vandkraftenergi når den bliver tilgængelig under driften.

Drøftelse som tillæg for forhold man skal være opmærksom på

11. Arbejdspladser der vil blive skabt er vigtige. Man regner med beskæftigelse i 15 år. Mon det er en mulighed at forlænge til 30 eller 60 år ved Naalakkersuisut beslutning.

Svar RD:

En udnyttelsestilladelse tildeles for en periode på 30 år, med mulighed for forlængelse i op til 50 år.

12. Hvor parat er man i tilfælde af, at der igangsættes udnyttelse? Hvordan kan vi kontrollere mængden af det udvundne materiale? Hvorledes vil kontrollen blive grebet an? Hvorledes vil man kontrollere den havgående trafik?

Svar RD:

Der vil i lighed med de tidligere ansøgninger om udnyttelsestilladelser, blive etableret et system, som registrerer de enkelte skibsladninger/mængder af jernkoncentrat, herunder lødighed og fugtighed, de mængder som leveres til hver enkelt aftager, og de hertil knyttede salgspriser. Systemet skal indeholde deplacementsmålinger såvel i forbindelse med udskibninger som i forbindelse med anløb af lodsningshavn. En uafhængig tredje part godkendt af Råstofdirektoratet skal på verificere målingerne foretaget i lodsningshavn. De specifikke retningslinjer vil fremgå af den såkaldte § 86-godkendelse.

Som en betingelse for meddelelse af en udnyttelsestilladelse skal rettighaver sørge for at der udarbejdes en analyse af sikkerhed til søs ved skibstrafik til og fra minen. Analysen skal udarbejdes efter den af Søfartsstyrelsens udarbejdede vejledning og analysen skal godkendes af Søfartsstyrelsen. Hvis Søfartsstyrelsen finder at der er behov for særlige tiltag som opmålinger, særlige søkort, ekstra navigationshjælpemidler som fyr, skærpede krav til den anvendte tonnage, skal rettighedshaver sørge for at disse foranstaltninger kommer på plads og at betingelser og vilkår for sejladsen overholdes.

Med hensyn til personkontrol varetages denne af politiet.

13. Da direktøren i London Mining fremlagde, nævne han at Grønland vil få 32 milliarder i indtægt. Vi ved at der ellers er anlagt olivinmine, hvor man har varslet at dette vil give indtægter i 80 år. På grund af verdensmarkedsforhold varede dette kun i 4 år. Kan London Mining garantere at Grønland får 32 milliarder i indtægt?

Svar London Mining:

Den økonomiske vurdering af sådan et stort anlagt projekt er baseret på mange faktorer, såsom malmkvalitet og størrelse, driftsomkostninger og forarbejdning, transportomkostninger, skattesystemet og selvfølgelig markedsforhold osv. Baseret på den kendte malm, forarbejdningskrav, det nuværende grønlandske skattesystem, markedsundersøgelser på jern priser og transportomkostninger osv., det er skønnet at minen kan drives i 15 år, dens bidrag til den grønlandske økonomi igennem skat er antagelsesvis på 32 milliarder DKK. Hvis nogle af forholdene ændrer sig vil antagelsen også ændre sig.

14. Så stort et projekt med som er økonomisk tung, hvordan vil Grønland følge med i London Minings regnskaber?

Svar RD:

Det er klart at hvis mineprojektet igangsættes, vil det kræve at der ansættes yderligere medarbejdere i Skattestyrelsen. Det vil naturligvis også ske. Det er en løbende proces hvor behovet for yderligere medarbejdere vurderes. Faktisk opnormerede Skattestyrelsen allerede sidste år bemanningen med en medarbejder til varetagelse af råstofrelaterede skattesager.

Det er desuden en mulighed at man hyrer eksterne eksperter til at gennemgå regnskaberne, for at sikre at Grønlands indtægter.

15. Det er ikke sandsynligt, at skibet som vil hente malm vil sejle tomt til Grønland. Den vil have samtlige udstyr til minen med ombord, på den måde vil Grønland ikke få gevinster ved forsyning til minen.

Svar London Mining:

ISUA-projektet vil give en enorm bidrag til den grønlandske økonomi igennem alle muligheder. Denne er påvist i VSB'en. Grønland vil ikke levere mineudstyr, da denne kapacitet ikke findes i Grønland. For leverancer for ting som Grønland har, kan nævnes: fisk osv., det forventes at de vil blive lokalt leveret. Ting Grønland ikke besidder vil komme udefra. Også leverandørskibe og bulk-carriere er andre skibe.

16. Der vil blive importeret og forbrugt store mængder af olie til Grønland. Hvem skal betale udledning af CO₂? I drøftelserne skal vi ikke kun tænke på fordele, vi skal også tænke på omkostninger og udgifter.

Svar RD:

Ved den kommende, forventede forlængelse af Kyotoprotokollen (Kyotoprotokollens anden periode fra 2013-2018/2020), som forventes at indgås af EU og nogle få andre lande ultimo 2012 ved COP 18, har Grønland ønsket over for Danmark at stå udenfor. Konsekvens vil være, at vi ikke skal betale for udledning og at vi følgelig selv bestemmer eventuelle nationale emissionsbegrænsninger. Kongeriget Danmarks delegation ved UNFCCC vil arbejde for, at Grønland udelades af en forlængelse af Kyotoprotokollen via en territorial undtagelse, som tilfældet med Færøerne i Kyotoprotokollens første periode.

Der vil ikke være noget til hinder for, at Grønland på et senere tidspunkt, hvis verdens lande inkl. Grønland indgår en bindende aftale om fælles regler vedr. CO₂-kvoter vedtager lovgivning, der pålægger industrien at dække omkostningerne ved CO₂-kvoter.

17. Udnyttelsen vil skabe et stort hul, og dette vil vi videregive til næste generation – har man forholdt sig til det?

Dette spørgsmål vil blive besvaret d. 24 september.

18. Skibene vil tage noget med. Det vil skabe forurening i havet – det vil få konsekvenser for fiskeri. Ulemperne bliver ikke drøftet, sandsynligvis kommer til nok til at betale mere.

Dette spørgsmål vil blive besvaret d. 24 september.

19. Spørgsmålet er blevet stilet flere gange tidligere, men er ikke blevet besvaret. Transportmodellen for malm som er valgt – Pipeline – mon der er andre muligheder? Mon muligheden med modellen i Narvik Kiruna som er blevet brugt i 100 år set som en mulighed, en model som kan skabe store mængder af el, inkl. togbane.

Svar London Mining:

Det er almindelig praksis for lønsomhedsstudier at tilgængelige muligheder undersøges for at optimere designkoncepter. Malmtransporten er helt sikkert en af disse sager. Vores erfarne konstruktionshold har udvalgt en række muligheder som mulige transportmetoder for koncentratet, inklusiv lastbils- og togbanen. Der blev trukket en konklusion baseret på miljøvirkninger, koldområde driftsspørgsmål, økonomi, driftssikkerhed osv. Pipelinen blev udvalgt til at være den mest praktiske, lette driften, mindst påvirkende for miljøet, og høj sikkerhedsmulighed for miljøbeskyttelse og drift.

20. Danskerne virker til at vågne op på det seneste, og vil have mulighed for at få del i økonomisk gevinst. Kan man ikke give en mulighed for at rekruttere indenfor rigsfællesskabet? På den måde vil færing og danskerne få del i gevinsterne.

Svar RD:

Der er altid mulighed for at rekruttere indenfor rigsfællesskabet også. Men i henhold til Råstofloven er det kun grønlandsk arbejdskraft og grønlandske selskaber som har en præferencestilling.

21. Der er ingen tvivl om at vi ønsker økonomisk fremgang. Men det er vigtigt at vi får en klarere forståelse. Kan I komme med et forslag til hvordan vi som et samfund kan blive bedre forberedt? Som et folk accepterer vi at så stort et projekt gennemføres. Vi ønsker det i samfundet, men vores forståelse/viden skal være større og vi skal være bedre forberedt.

Svar RD:

Et af formålene med hele høringsprocessen og fremlæggelsen af VSB-redegørelsen er dels at forberede samfundet på hvilke effekter projektet kan have på samfundet og befolkningen, og komme med forslag til hvorledes de positive effekter kan styrkes og hvordan de negative effekter kan reduceres.

Gruppearbejde

Herefter var der gruppearbejde som resulterede i følgende spørgsmål og kommentarer ved gruppernes fremlæggelse. Der var syv arbejdsgrupper.

Resultater af gruppearbejdet

Gruppe 1:

Vi havde forskellige drøftelser ved vores diskussioner derude, som alle kunne nævnes, men hvis vi skal fremlægge det kort:

Hvor meget vil Selvstyret have råd til at få flere medarbejdere?

Efter hvor mange år vil man begynde at få indtægter?

Såfremt udefrakommende medarbejdere skal være her i landet i flere år, vil disse så få stemmeret?

For eksempel var der en der sagde; når disse når op på 1000 medarbejdere, hvordan vil de indgå i en valgsituation, når kineserne skal til at stemme her?

Er der særlige regler for dem?

Er disse under forberedelse?

Så også kommunen, hvor kommer Kommuneqarfik Sermersooq ind i billedet her?

Kommunen er ikke synlig som deltager her eller deltager kommunen? Forskellige vigtige spørgsmål bliver stillet her i forhold til kommunen.

Også med hensyn til kønssygdomme og andre, hvordan er påvirkningerne der, der bliver mange mænd, hvordan med vores døtre?

Sådanne spørgsmål bliver ikke taget op.

Også med hensyn til øget CO₂-udledning, der bliver sagt at det vil blive øget med ca. 82 %, hvem skal betale for det?

Vi ved også hvis ansøgningen ikke bliver imødekommet, hvem skal betale for det?

Disse var blandt dem vi har drøftet, der var flere ting. For eksempel bliver der også sagt, at det er første gang man vil prøve, men der er også erfaringer fra Ivittuut, mon man har undersøgt dette?

Det var alt for nu.

Gruppe 2:

I vores gruppe har vi fokuseret på arbejdsmarkedet og medarbejdere, i fremlæggelsen blev blandt andet nævnt, at en af det vigtigste formål var skabelse af arbejdspladser ved udnyttelse af ressourcen i Isukasia, her er et vigtigt spørgsmål fra vores gruppe: af hensyn til hvem vil man benytte virksomheder og udnytte ressourcer? Det ønsker vi præciseret.

Vi har svært ved at se fordele og ulemper ved udnyttelsen af hensyn til hvem, forstået på den måde, vi kan ikke forstå at man vil udnytte ressourcer ved brug af udenlandske medarbejdere og har svært ved at se økonomiske fordele.

Vi vil gerne vide hvad Selvstyret forestiller sig med hensyn til lovgivning vedrørende udenlandske medarbejdere, og da vi gang på gang hører at man vil udarbejde særlig lovgivning, vil vi blandt andet gerne vide hvornår og hvordan man vil udforme denne lovgivning.

Også med hensyn til perioden for udnyttelsen af ressourcer, hvad skal der ske efter 15 års udnyttelse? Forstået på den måde, vil man udelukkende foretage udnyttelsen ud fra vores egne behov?

Og uanset hvordan næste generation vil forholde sig, skal vi til at forholde os til et vigtigt spørgsmål og træffe beslutning.

Med hensyn til at begrænse udefrakommende arbejdskrafttilgang, vil vi også gerne vide hvad kommunen, Selvstyret og staten vil gøre i forhold til en massiv tilgang af udenlandske medarbejdere, ud fra mangelfuld tilsynspligt fra kommunens side som vi ser i dag.

Og fra gruppens side efterspørges blandt andet at man ser mere på erfaringer med udenlandske medarbejdere i mineralsektoren og oliesektoren i Norge.

Og den korte periode bliver påpeget, da det drejer sig om et formål der vil få vidtgående konsekvenser for samfundet.

Også vil gruppen opsummere følgende: Med hensyn til råstofferne i vores land, hvilke planer har man for udnyttelse af vores ressourcer? Forstået på den måde prioriteringen og hvornår vil vi blive nødt til at vælge forskellige ressourcer der vil blive udnyttet?

Gruppe 2:

Formål: skabe vedvarende arbejdspladser - til hvem?

- fordel vanskeligt at se hvem det tilfalder.
- fokus på udenlandske arbejdskraft + økonomi
- Lovgivning om udenlandsk arbejdskraft – hvordan? Hvilken indstilling kommer Grl. Selvstyre med? Særlovgivning? Hvornår? Hvordan?
- udnyttelse af ressourcer på andres præmisser – tidshorisont: 15 år – hvad så bagefter?
- selvbestemmelse vs. incitament for udnyttelse
- arbejdsmarked – størrelse – erkendelse
løn- og ansættelsesvilkår jvf. Kinesisk vilkår?
- regulering af arbejdskraft udefra – vanskeligt
erfaringer fra Norge nødvendige
- for lidt tid til at gennemdrøfte konsekvenser
- hvad er Grønlands overordnet plan for ressourceudnyttelse? Prioritering + valg)

Spørgsmål:

Hvad skal vi gøre, såfremt der sker en katastrofe? Er der nogen der kan svare på det?

Spørgsmål:

Jeg har også nogle spørgsmål, der er 2 spørgsmål.

1. Der står at vores land får 28½ milliard i indtægter i løbet af 15 år, det er summen af et overslag, kan vi få selve overslaget? For eksempel som Excel regneark. Sådan at vi kan se hvordan man regner med prisen på jern vil udvikle sig i løbet af 15 år, vil prisen falde eller stige? Sådan at vi selv kan redigere i det Excel regneark som man har brugt til beregningen og alle andre de har brugt ved deres resultat på 28½ milliard, f.eks. så vi selv kan indsætte forskellige priser. Om vi kan få denne.

2. Der blev nævnt at olivinminen ved Maniitsoq er lukket på grund af for lave priser, mon man har lavet beregninger for udnyttelsen ved Isukasia, hvor meget skal prisen være faldet, hvor meget skal prisen på jern være for at man bliver nødt til at lukke jernminen? For eksempel, hvis vi her i landet gerne vil følge med i priserne, når vi så kan se at grænsen for prisen er ved at blive nået, kan vi selv lave beregninger på at lukningen er nærtstående, når grænsen for prisen som viser at grænsen for at den kan betale sig nærmer sig. På den måde der.

Gruppe 3:

I vores gruppe har vi fokuseret på om man nu også kan sikre virkninger af indtægter i samfundet i forhold til lokalbefolkningen. Det handler om når man skal til at arbejde med dette store projekt, skal der indgås kontrakt med underleverandører, og der skal sikres kontrakter, hvordan vil man opnå indtægter? Skal det koordineres, det spørger man om. Man vil sikre, man er ikke tilfreds med hvis man ikke opnår indtægter midt i det hele.

Hvordan man kan binde i en kontrakt, for at sikre at de ikke løber fra kontrakten, har vi snakket om man kan sikre ved en bindende kontrakt. Vi snakker om underleverandører, når man laver en kontrakt med dem, hvordan kan man lave en bindende aftale så de ikke løber fra aftalen, så London Mining ikke løber fra aftalen.

Man vil gerne understrege: Det vil være meget vigtigt med koordinering når der indgås kontrakt med underleverandører, f.eks. hvem kan give hvilken service? Hvilken service kan de

yde? Der sættes spørgsmålstejn ved styringen af disse, om man nu kan styre det optimalt når projektet er så stort.

Desuden drøftes: Ved indtægter har man taget udgangspunkt i nuværende priser, den nævnte du var i alt flere 30 milliard, men såfremt det ikke lykkes er negative konsekvenser for samfundet ikke blevet beregnet, disse såkaldte konsekvensberegninger, hvad kan konsekvenserne være såfremt det skulle gå dårligt? Hvor meget skal priserne være faldet før man kan regne med at man må lukke?

Man mangler også f.eks. erfaringer fra andre lande, f.eks. ved sådanne store projekter når disse begynder at gå dårligt, hvordan har det virket, sammenligninger mangles.

Hvis der skal være pålidelighed, hvis projektet skal udføres sådan at samfundet kan tro på det, er sammenligninger, f.eks. arbejdsvilkår, hvordan kan vi sikre at det ikke sker som Sierra Leone?

Skatteforhold bliver også debatteret, f.eks. i anlægsfasen, der kommer mange kinesere i denne fase, og hvordan har man udformet skatteforhold i forhold til disse? Nogen sagde at de måske skal til at betale skat efter de har været her i et halvt år eller hvad?

Man er også meget bekymret for om vi har nok af velkvalificerede her i Grønland, for at kunne udføre så stort et kontrakt?

Også om Grønland kan få hjælp, f.eks. når vi siger at vi ikke har så meget erfaring med at indgå kontrakt med multinationalselskaber, har vi kvalifikationen her i landet? Og vi kan ikke få hjælp, hvor kan vi få hjælp?

Nogle er også meget bekymrede for at vi allerede har tabt, fordi vi ikke har kvalifikationer nok her i landet med hensyn til det. Man er også bekymret for, såfremt vi begynder at få indtægter, f.eks. hvis vi her i landet begynder at få indtægter i sådanne storskalaprojekter, selvom vi har råstoffond, er man bekymret for når nogle af indtægterne går til andre lande, at der opstår hollandsk syge her i landet, hvordan vil man styre dette? Er vi klar til at styre dette på en eller anden måde?

Er forholdene med vores system og apparat klar til at styre dette?

Kritik: man er stærk utilfreds med at der ikke er moderator til workshop, og vi prøver på at diskutere i øst og vest uden styring.

Arkæologiske forhold bliver også nævnt, fordi vores forfædre har boet i fjorden og også nordboerne, er disse blevet registreret? Eller er vi så klar til at forstyrre disse?

Gruppe 4:

Med hensyn til fremtiden har vi behov for nye erhverv, i samfundet bliver ældre flere og flere, vi har ikke nok uddannede, således har vi behov for nye erhvervsmuligheder. Det er blot et spørgsmål om prisen, hvad det vil koste for os.

Og samtidig med kritikken til mødeafholdelsen blev også nævnt at vi også selv er skyld i det, når vi ser antallet af fremmødte? Flertallet af fremmødte er embedsmænd fra departementet eller fra Selvstyret, der må vi også rette kritikken til os selv, fordi vi medborgere ikke altid deltager i borgermøder.

Derudover blev blandt andet drøftet, hvordan får vi viden her i landet? Når blot vi ser dette projekt får vi at vide fra Danmark hvad man mener i Kapisillit, hvad vi mener i Nuuk. Hvornår får vi selv egentlig viden? Hvordan kan vi sikre dette?

Der blev nævnt fiskeri, denne er i Danmark, vi har fiskere iblandt os i gruppen, de beskrev hvor meget omsætningen samtidig med dette er i Danmark sammenlignet med omsætningen her i landet. Også her, hvordan får vi opretholdt viden om råstofområdet her i landet?

Samtidig hermed blev også nævnt Århus Universitet, at denne ifølge en ny aftale vedrørende råstofområdet, skal være videnscenter, det er forunderligt at denne ikke er her i landet. Også har man bemærket at råstoflovens formål, som man har beskrevet, skal give øget beskæftigelse her i landet. Det blev fremlagt her nu til aften. På den anden side arbejder departementet med et lovforslag, hvor der vil blive etableret såkaldte storskalaprojekter til mere end milliard kroner med mulighed for billig udenlandsk arbejdskraft. Det sætter man spørgsmålstegn ved, hvad er korrekt?

Skal vi skabe beskæftigelse eller skal vi have billig arbejdskraft fra andre lande?

Til sidst har man bemærket, at flere spørgsmål der blev fremlagt ved sidste møde ikke er blevet besvaret fra råstofdirektoratets repræsentant, at besvarelsen ikke er tilfredsstillende.

Gruppe 5:

Hvornår vil man besvare ansøgningen? Ja eller nej. Vi må helt sikkert kunne regne med et svar.

Og når vi skal tænke på denne høringsmetode, så mange embedsmænd er til stede og så mange borgere er til stede, vil vi gerne opfordre eller anbefale og spørge Naalakkersuisut eller direktoratet, at borgere bør få mulighed for afstemning, da jeg mener at de bør udtrykke deres mening med ja eller nej, da de vil være mere betryggende når man kan se om flertallet vil sige nej, så vi kan vide om samfundet er klar eller vil sige nej, så det ikke er sådan at det kun er Naalakkersuisut der tager ansvaret nu. Det vil vi gerne vide, spørgsmålet og opfordringen ønskes redegjort klart ved næste høringsmøde.

I vores drøftelser i gruppen blev også drøftet at forholdene bliver som i gamle dage, hvor grønlandere bliver tilskuere, hvor det fra det offentliges side stort set har givet tilladelse, hvor det bliver hastet igennem og man ikke kan sige nej, og at disse store selskaber er kommet frem uden man kan sige nej, som om grønlandere bliver overlistet ved at bruge meget kort tid, det blev også drøftet at man føler sig undertrykt og er tilskuer. Det blev også drøftet at invitationer til informationsmøder sker med for kort varsel.

En af bekymringerne: Er det vores land der styrer det der sker nu eller bliver vi styret? Har vi lov til at sige nej eller sker der et eller andet hvor vi ikke kan sige nej? Det kan mærkes at borgerne er bekymrede.

Så også er kulturen meget anderledes, kineserne har en helt andet kultur, blandt arbejdsstyrken i verden bliver de blandt andet benævnt som "dem der bliver mest misbrugt", og vi ved også at der bliver skrevet bog om det og når kineserne når til landet bliver det forstået sådan at de virker til at være "stat i staten". Der bliver skrevet bog om det nu, og vi er i forvejen få i vores land, det er sket i Afrika, og vi skal være bekymrede fordi vi er så få. Vi må også drøfte og vi må også høre hvad der er sket i andre lande? Hvordan har virkningerne været når så mange mennesker er indvandret? Hvad er konsekvenserne i samfundet? Det må vi drøfte meget mere.

Gruppe 6:

Skal vi tro på publikationer fra Grønlands Statistik? Eller skal vi ikke? Det er fremlagt at arbejdsløsheden er stigende, der bliver flere ældre, antallet af børn er stigende og mange andre som Landskassen skal betale. Fangst og fiskeri er ikke længere nok som grundlag for Landskassen, derfor er det på tide at der snarest muligt, jeg gentager snarest muligt, sker noget hvis fattige i vores land ikke skal være flere. Jeg selv vil indrømme at jeg støtter selskabet London Minings projekt, fordi levevilkårene er så hårdt i dag, at der er nogle der

ikke har råd til en husleje, måske er det for meget, dem der ikke har råd til en husleje og arbejder hårdt for det bliver flere og flere. Det er faktum.

Vi kan ikke længere se landets økonomiske situation overhørig, derfor må vi tænke nyt

Kommuneqarfik Sermersooq:

Vi er her

Vi er ikke en del af arrangementet, som sådan, men vi er her jo, ligesom sidste gang og vi har også tænkt os at være der næste gang, fordi selvfølgelig er det rigtigt det her er noget der kan få en meget stor indflydelse på potentielt næsten alt hvad vi går og laver i kommunen og hvad vi tager os af, af ansvarsområder: skole, veje, havn hele vejen rundt. Så derfor følger vi selvfølgelig rigtigt godt med i hvad det er der foregår på det her område. Og derudover skal man også være opmærksom på at kommunalbestyrelsen har faktisk i slutningen af sidste år vedtaget en særlig råstofstrategi, den kan ses på vores hjemmeside, som fortæller noget om hvad det er for en holdning man overordnet set har til råstofudviklingen. Som både peger selvfølgelig på hvad man ser af muligheder og hvad man også ser af risici.

Lidt reklame: allerede i starten af oktober vil vores nye erhvervsråd, i samarbejde med kommunen arrangere en særlig konference, der netop har at gøre med f.eks.: hvordan man møder de krav man har til underleverandører indenfor råstofbranchen. Ligesom vi jo sidste år var med til at arrangere den store konference vi havde i Katuaq om hele råstofområdet som sådan. Så det er rigtigt det her vil komme til at betyde rigtig meget for kommunen som institution og som arbejdsplads.

Gruppe 7

Spørgsmålene er i to grupper: De første 3 vedr. adgangs begrænsningen for de udenlandske arbejdere til Nuuk og det øvrige Grønland, og de sidste 3 vedrører projektets påvirkninger af samfundsøkonomi.

1. Det er besluttet, at personer fra Isua-minen ikke skal kunne komme til Nuuk men holdes fuldkommen adskilt fra byen og den øvrige grønlandske befolkning. Det virker mærkeligt, at der i vor umiddelbare nærhed kommer til at befinde sig ca. 3000 veluddannede og dygtige, udenlandske arbejdere og andre for os interessante mennesker, og så får vi slet ikke lov til at møde dem? Det er heller ikke særlig gæstfrit. Hvem har egentlig fastsat denne grundlæggende forudsætning?
2. Det virker også mærkeligt, at hvis en enkelt skulle få lejlighed til at komme til Nuuk alligevel, så må de ikke overnatte her. Hvem har bestemt det?
3. Ville det ikke være en fordel mht. deling af know-how om minedrift med den grønlandske befolkning, at der var større mulighed for at mødes?
4. Har man beregninger over de forventede påvirkninger af det øvrige erhvervsliv som følge af, at London Mining gør forretninger med lokale firmaer med direkte tilknytning til mineindustrien.
5. Hvilke erfaringer har man i andre lande med skatteindtægter fra sammenlignelige mineprojekter af 15 års varighed og af samme størrelsesorden som ISUA projektet? (dvs.: Hvordan er forholdet mellem de forventede skatteindtægter og de senere, faktiske resultater?)
6. Vi har forstået, at London Mining begynder at betale skat, når anlægsomkostningerne og de forventede omkostninger til at lukke minen er afskrevet. Hvor mange år forventer man, at det vil tage, før firmaet begynder at

betale skat? Afslutning: Vi mener, at tiden til høringsperioden (9 uger) er for kort, og tiden til gruppearbejdet (20 minutter) er for kort.

Spørgsmål:

Mon der vil ske henlæggelser til vedligehold, når dette er færdigt?

Spørgsmål:

Noget som ikke var med i den konsekvensberegning som var oplægget til det vi skulle diskutere, men som måske nok som burde have været med:

Jeg har en småskala virksomhed, hvor jeg efter bedste evne forsøger at udnytte nogle af de grønlandske råstoffer i form af smykkesten, grønlandsk guld, promovere dem og brande på den måde, også være med til at brande Grønland. Indenfor min branche, som vi ikke er ret mange der beskæftiger sig med i øjeblikket, men hvor jeg ihvertfald mener der er et kæmpe potentiale, der har vi jo oplevet at der er flere og flere store selskaber som sætter sig på nogle områder og der har der være nogle situationer hvor vi er blevet bekymret. De fleste af disse tilfælde der har der ikke opstået noget egentlig problem, jeg kan nævne for eksempel i sydgrønland Narsaq hvor der er tugtupit hvor Remball har ligesom sagt men det er i orden kom i bare ind og hente. Og jeg kan også nævne at det samme måde har det stillet sig over for kryolit som der stadig er lidt af. Nunaminerals har også været åben overfor at man kan komme ind i deres område og i småskala udvinde grønlandit.

Jeg har så på et helt konkret forespørgsel stillet, i brev til London Mining for 14 dage siden, fået svar nu for 3 dage siden, min henvendelse gik ud på om jeg (mit enmandsselskab) kunne få lov til at bryde grønlandit, på et konkret kordinat. Svaret var at jeg kunne, alle kan få lov og gå ind og samle en prøve, altså det vil sige en sten eller. Men situationen er at det ligger så langt inde i landet at hvis man skal betale en helikopter, så skal man ihvertfald have et par tons med ud. Jeg synes selv at det her det var en meget lavthængene frugt, hvor London Mining kunne have vist en åbenhed over for nogle lokale traditioner. Og jeg håber så heller ikke at døren er lukket, det sidste ord der er sagt i den sag. Jeg vil ihvertfald prøve og igen henvende mig og bede dem at revurdere deres beslutning.

Det var den ene ting den anden ting det er, og det er meget kort, den vej der bliver lavet der inde er det en offentlig vej eller en privat vej?

Spørgsmål:

Vi ved at der bliver præciseret af London Mining at man ønsker i anlægsfasen, ihvertfald, og betale den arbejdskraft som man importerer væsentligt lavere end den grønlandske arbejdskraft. En af de ting som der ikke er blevet undersøgt så vidt vi har kunne vurdere, eller vurderede i den rapport om den samfundsmæssig bæredygtighed det er hvilke konsekvenser det kan få for den øvrige arbejdsmarked, hvilke spredningseffekter der kan være ved at man har en gruppe lønarbejdere som tjener væsentligt lavere end den der er niveauet i Grønland i øvrigt?

Det var den ene ting den anden ting det var noget jeg selv rejste i gruppen som jeg ikke ved om der var fuld opbakning bag, men i hvert fald, at den måde hvor vi får svar på spørgsmål så det bliver til en føljeton så man er nød til at komme det synes jeg på sin vis er virkelig godt at der bliver fulgt op på det. Men det som det også viser det er at der ikke bliver mulighed for at diskutere det som er blevet, det svar der er kommet fra sidste gang. Og nu er vi i den situation

at alle de spørgsmål der er kommet bliver, kommer i næsteføljeton, og det er udemærket at der bliver fulgt op på dem, men det kommer ikke til at give noget dynamisk og inkluderende diskussion, så spørgsmålet er hvordan kan vi gøre det bedre?

Præciseringer/synspunkter/spørgsmål:

Høringsperioden er for kort.

Kunne bruge mere tid på gruppearbejde.

Vi har set det forventede, og det er jo et kvalificeret skøn, de forventede skatteindtægter på 15 år er 28,5 milliarder, lad os så sige at det bliver plus minus 10 milliarder, så er det stadigvæk cirka 2 millioner danske kroner om året til det grønlandske samfund, og til sammenligning er bloktilskudet 3 milliarder. Nu er reglerne jo sådan at hvis der kommer skatteindtægter på 2 milliarder så falder bloktilskudet kun 1 milliard. Så det her mineprojekt hvis og hvis og hvis, skulle generere 1 milliard kroner ekstra per år i det grønlandske samfund, det er 10% af bruttonationalproduktet som er cirka 10 milliarder og 1 milliard kroner om året divideret med 50.000 mennesker, nu er der så næsten 60.000, det er 20.000 kroner om året per hoved her i Grønland. Og jeg synes lige når man overvejer for og imod det her projekt, så er det dog et tal der er værd at tage med.

Spørgsmål:

Jeg har et spørgsmål til fremlæggeren: i vores gruppe nævnte vi også beregninger for skatteindtægter som vi har set, selskabets skattebetaling på ca. 28 milliard også personskat fra ansatte på ca. 2-3 milliard, er der taget udgangspunkt i grønlandske overenskomster i forhold til disse tal for indtægter fra ansatte? Eller er det beregnet ud fra de nye med hensyn til disse billige udenlandsk arbejdskraft, disse personskatteindtægter?

Det tal i fremførte i A-skatten, altså medarbejder beskatningen, det tal i kom med på, jeg tro nok 2,8 milliarder eller hvor meget det nu var, er det beregnet udfra en grønlandsk overindkomst eller er det beregnet udfra det nye vi hører om, altså udenlandsk billig arbejdskraft? Det er vel meget nemt at svare på?

Spørgsmål:

Konsekvenser for samfundet: når der sker nyt som her snakker man også om at borgere kan få gavn af de mange penge, vores unge som i dag er under uddannelse, vi opfordrer hele tiden til uddannelse, men vi har ikke nok af dem, i sundhedsvæsenet alle steder, her i landet mangler vi veluddannede lokale grønlandere. Også såfremt dette projekt skal gennemføres, har Kaj nævnt at samtlige elektrikere som er i byen ikke engang er nok. Konsekvensen for landet, når medarbejdere tager arbejde derover, hvordan vil det påvirke resten af landet. Også når de unge i deres uddannelse, i deres valg skal til at vælge om de skal på uddannelse eller arbejde, hvilken påvirkning vil dette få?

Spørgsmål:

Er det ikke bedre, såfremt vi ikke blot skal være tilskuere, at vi selv i samfundet finder finansiering udefra også selv være med til at styre det ud fra vores eget system, om det ikke bedre vi selv er udførende og ikke blot tilskuere udefra, også at ressourcer tages med ud af landet, styret udefra.

Svar fra en af deltagerne:

Ikke for at drøfte det der bliver diskuteret, men da dette spørgsmål har været besvaret tidligere vil jeg blot nævne: da jeg havde et indlæg i AG i vinters, så fik jeg det svar fra Naalakkersuisut, at det er svært at forestille sig at grønlændere kan finde investorer, at man ikke ser det som en mulighed. Da dette er blevet besvaret ville jeg bare lige nævne det.

Spørgsmål:

Masser positive udmeldinger fra Grontmij, bl.a. om at der oprettes sygehus klinik og uddannelsescenter og i anlægsfasen vil 10% lokale kunne være beskæftiget og i driftfasen 20-55% er det noget der vil indgå i kontrakten mellem London Mining og Selvstyret, så man ligesom kan holdes op på det, så man har en garanti?

